

4. Шевченко Т.Д. Когнитивно-коммуникативная методика обучения чтению иноязычных текстов (Английский язык, лингвистический вуз): Дис. канд. пед. наук: 13.00.02: Пятигорск, 2002 243 с. РГБ ОД, 61:03-13/859-2
5. J. Harmer. How To Teach English. – Addison Wesley Longman Limited 1998.

Радочинская Л.Г.

ОБУЧЕНИЕ ЧТЕНИЮ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКОМ НА I-II КУРСЕ ЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

В статье рассмотрены особенности обучения чтению художественных произведений на занятиях иностранного языка на начальном этапе в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: художественное произведение, ключевые слова, предтекстовые/послетекстовые упражнения, задания, стимулировать.

Radochinska L.G.

TEACHING READING OF ART WORKS IN FOREIGN LANGUAGE I-II COURSES LANGUAGE SPECIALTIES

The article focuses on peculiarities of teaching reading of works of literature at the initial stage at institutions of higher education.

Key words: work of art, key words, pretext/aftertext exercises, task, to stimulate.

УДК 378:338.48

Савчак І.В.

УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК УМОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТЬОГО МЕНЕДЖЕРА ТУРИЗМУ

У статті аналізуються сучасні погляди на формування професійної комунікативної компетентності майбутнього менеджера туризму в умовах глобалізації.

Ключові слова: комунікативна компетентність, професійна комунікативна компетентність, професійна діяльність.

Постановка проблеми. В умовах реформування освіти у вищій школі з метою її наближення до загальноєвропейських стандартів доводиться констатувати збільшення розриву між її вимогами до випускника ВНЗ і результатом його підготовки, що зумовлює необхідність відповідних змін у вищій школі. Сьогодні вкрай необхідна орієнтація змісту і технологій викладання на розвиток індивідуальності, нестандартності особистості майбутнього фахівця, що спрямовані на професійний ріст та вдосконалення. Стратегія держави в царині освітньої політики у вищій школі спрямована на підготовку кадрів нового покоління, удосконалення системи освіти на формування високого рівня професійної компетентності майбутніх спеціалістів.

Питання формування професійної компетентності розглядали на різних рівнях і під різними кутами зору вітчизняні та зарубіжні науковці. Серед них: В.Болотов, В.Сериков, А.Василюк, В.Ковальчук, К.Корсак, А.Михайличенко, А.Хуторский та ін.. На думку вчених, основною метою професійної освіти є підготовка кваліфікованого спеціаліста, який має бути здатним до ефективної професійної роботи згідно з його спеціальністю на конкуруючому ринку праці.

Сучасному спеціалісту будь-якого рівня для того, щоб бути конкурентоздатним на ринку праці, вже недостатньо володіти тільки вузькопрофесійними знаннями. У зв'язку з цим особливістю формування змісту навчання кадрів для сфери туризму є орієнтація їх на світовий досвід теоретичної і практичної професійної підготовки, формування ієрархічного рівня туристської діяльності відповідно до рівнів зайнятості в сфері туризму.

На цільовому рівні модель туристської освіти встановлює її зміст за предметом праці у туристській діяльності. За критеріями політичної економії предметом праці є те, на що спрямована праця конкретного робітника, і що в результаті цієї праці змінює свої властивості та стає продуктом праці. Туристська діяльність має два предмети праці. По-перше, виникає потреба в спеціалістах, які б володіли необхідними знаннями про стан людини, її фізичне та психічне здоров'я, характерні потреби в пізнанні, спілкуванні, відпочинку та фізичному розвитку, емоційних та інтелектуальних сил. По-друге, туризму потрібний спеціаліст, який має необхідні знання, уміння і навички з формування, просування та реалізації туристичного продукту-туру.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні професійної компетентності та її необхідності у розвитку комунікативної компетентності майбутнього менеджера туризму в процесі навчання.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні вкрай необхідна орієнтація змісту і технологій викладання на розвиток індивідуальності, нестандартності особистості майбутнього фахівця, що спрямована на професійний ріст та вдосконалення. Стратегія держави в царині освітньої політики у вищій школі спрямована на підготовку кадрів нового покоління, удосконалення системи освіти на формування високого рівня професійної компетентності майбутніх спеціалістів.

Зазначимо, що стосовно трактування поняття “компетентність” не вироблено єдиного загальноновизнаного підходу. Звернемось до трактування цього терміна науковцями. Одні науковці вузько розуміють поняття компетентності як суто поінформованості. Н. Кузьміна та С. Гончаренко розширюють його, включивши також, крім знань, уміння, необхідні для професійної діяльності. С. Ожегов визначає компетентну людину як освічену, авторитетну в певній галузі. Подібно до цього розуміють це поняття Дж. Ровен та А. Бодальов. Згідно з першим, компетентність – “це специфічна здібність, необхідна для ефективного виконання конкретної дії в конкретній предметній галузі, це володіння вузькоспеціальними знаннями, особливого роду предметними навичками, способами мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії” [7,с.8]. А. Бодальов вважає, що компетентність – це “специфічна здібність, яка дозволяє ефективно вирішувати типові проблеми і завдання, що виникають у реальних ситуаціях повсякденного життя”. Це “вміння вирішувати окреслене коло завдань у професійних видах діяльності” [2,с.1].

Ми погоджуємося із розумінням компетентності як “базової характеристики” індивіда, яка пов'язана із критеріями ефективної та успішної дії в професійних чи життєвих ситуаціях, що подана у науковій літературі. На нашу думку, компетентність – це позитивний результат освіти, який можна виразити в готовності суб'єкта ефективно організовувати всі внутрішні та зовнішні ресурси для досягнення поставленого завдання. Такий підхід ми окреслюємо в нашому дослідженні як діяльнісний. У межах цього підходу поєднуються, зокрема, поняття “компетентність” і “готовність”, які визначаються не як тотожні, а як зв'язок між внутрішнім потенціалом та реальним його втіленням. А. Маркова професійною компетентністю вважає поєднання здатності (особистісні якості) та готовності (знання, уміння) до професійної діяльності [6], а А. Михайленко та В. Аніщенко, крім названих компонентів, включають у це поняття ще й досвід особистості та її ставлення до справи [3]. Отже, професійна компетентність може розумітися як один із структурних компонентів професійної готовності до конкретного виду діяльності [4].

Наголосимо, що серед ключових компетентностей, якими в обов'язковій мірі має володіти менеджер туризму, особливе місце належить його комунікативній компетентності. Всі основні види його професійної діяльності здійснюються, у кінцевому результаті, через організацію спілкування з клієнтами та іншими учасниками цього процесу. До показників комунікативної компетентності майбутнього менеджера туризму належить обізнаність у типах, видах і формах організації комунікативних мереж, уміння визначати комунікативну стратегію та тактику її реалізації для досягнення власних комунікативних цілей, володіння нормами етики та етикету у процесі ділового спілкування [8, с.25].

На сьогодні немає єдиного усталеного підходу до поняття “комунікативна компетентність”. Провідні вітчизняні вчені трактують цей термін як “мовна здатність”, “комунікативна здатність”, “мовленнєва компетентність” (В. Бадер, М. Вашуленко, Л. Мацько, В. Мельничайко, Л. Паламар, М. Пентилюк, І. Хом’як та ін.). За М. Пентилюк, мовленнєва компетенція – це комплексне поняття, яке, спираючись на мовну компетенцію, охоплює систему мовленнєвих умінь (уміння вести діалог, сприймати, відтворювати і створювати усні і письмові монологічні і діалогічні висловлювання різних видів, типів, стилів і жанрів тощо), що необхідні для спілкування в різних ситуаціях. Мовленнєва компетенція, на думку автора, включає вміння користуватися мовами, багатством її засобів виразності залежно від мети висловлювання та сфери суспільного життя. Кінцевим результатом сформованості мовної і мовленнєвої компетенції є комунікативна компетенція.

На думку лінгвістів та лінгводидактів (Ф. Бацевича, А. Богущ, М. Вашуленка, М. Львов, М. Пентилюк та ін.), індивід, крім знання мови, мусить уміти використовувати її в конкретному контексті й ситуації, тобто володіти комунікативною компетенцією. Комунікативна компетенція – сукупність знань про спілкування в різноманітних умовах з різними комунікантами, а також знань вербальних і невербальних засад інтеракції, умінь їх ефективного застосування в конкретному спілкуванні в ролі адресанта і адресата [1, с.125].

За М.Львовим, комунікативна компетенція має на увазі не лише теоретичні знання, але й навички, вільне володіння мовленням [5, с.174]. Дослідник зазначає, що сучасна методика навчання мов потребує взаємопов’язаного навчання всіх чотирьох видів зовнішнього і внутрішнього мовлення і всі ці види мовлення, на думку автора, взаємопідтримують один одного.

Однак найбільш точним є визначення “комунікативної компетентності” як здатності використовувати мовні знання у різноманітних ситуаціях спілкування.

На думку Ф. Бацевича, комунікативна компетенція залежить від:

- комунікативних інтенцій (утримування в пам’яті сказаного й постійна кореляція плину спілкування з метою мовця, його проміжними та кінцевими результатами);
- дотримання комунікативних стратегій, що дають змогу досягти необхідного результату комунікації;
- знання особистості співбесідника, зворотного зв’язку в комунікації, що передбачає врахування психологічних особливостей (темпераменту, уподобань тощо) адресата, його соціальних ролей та ін.;
- постійної орієнтації в умовах та ситуації спілкування;
- орієнтації і підтримання самого процесу спілкування, тобто контролю за цим процесом;
- контролю власної мовленнєвої поведінки, емоцій тощо;
- навичок та умінь завершення комунікації, виходу з неї, контролю над пост комунікативними ефектами тощо[1, с.126].

Однак комунікативна компетенція не означає автоматичного її використання. Необхідні ще уміння й навички спілкування. На нашу думку, саме поєднання комунікативної компетенції, умінь і навичок спілкування становить основу комунікативної компетентності.

Комунікативна компетентність менеджера туризму залежить від властивих йому особистісних якостей, а також і від тих змін, що відбуваються у суспільстві, та пов’язаною з цими змінами соціальною мобільністю самого індивіда. Комунікативна компетентність є складним утворенням, що включає знання, уміння і навички, досвід міжособистісного спілкування. Професійна комунікативна компетентність формується на базі загальної комунікативної компетентності в умовах конкретної професійної діяльності. Професійну комунікативну компетентність можна визначити як сукупність усіх необхідних комунікативних умінь, необхідних фахівцям певної професії для ефективної професійної діяльності. Структура професійної комунікативної компетентності не відрізняється від структури загальної комунікативної компетентності, однак може наповнюватися додатковим змістом, залежно від видів професійної діяльності. В аспекті нашого дослідження доцільно

розглядати основні функції комунікативної компетентності. А саме: контактна – встановлення атмосфери обопільної готовності передавати і сприймати повідомлення та підтримування взаємного зв'язку до завершення акту спілкування; інформаційна – обмін інформацією, запитаннями та відповідями; спонукальна – заохочення партнера до виконання певних дій; координаційна – взаємне орієнтування й узгодження дій учасників спілкування щодо їх спільної діяльності; пізнавальна – адекватне сприйняття і розуміння змісту повідомлень, а також взаємне розуміння намірів один одного; емотивна – обмін емоціями, вираження певних переживань тощо; впливова – спрямування на зміну стану, поведінки, ціннісно-мотиваційної сфери партнера тощо [1, с.28].

Сучасний освітній простір вимагає постійного дотримання принципу комунікативності, яка вимагає організовувати навчальний процес таким чином, щоб змодельовати риси реального процесу комунікації. Саме за цієї умови студенти мають змогу вдосконалити мовленнєві навички та вміння, відчутти особливості здійснення фахової комунікації.

Висновок. Отже, зміни на туристичному ринку призводять до збільшення потреб у професіоналах для даної галузі, чия підготовка дійсно відповідала б вимогам попиту туристського сектора не лише в Україні, а й у міжнародному соціумі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. – К.: Академвидав, 2004. – 344с.
2. Бодалев А.А. Психология новой эры: компетентность или беспомощность – [http:// psy. I September. Ru / 2001 / 47 / 45. htm](http://psy.ISeptember.Ru/2001/47/45.htm).
3. Гушлевська І. Поняття креативності у вітчизняній та зарубіжній педагогіці // Шлях освіти. – 2004. – №3.
4. Думко Ф.К. Підготовка курсантів до професійно-педагогічної роботи з неблагополучними сім'ями: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.4 – Одеса, 2000. – 20с.
5. Львов М.Р. Основы теории речи: Уч. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр “Академия”, 2000. – 248с.
6. Маркова А.К. Психологические критерии и ступени профессиональности учителя // Педагогика. – 1995. – №6.
7. Ровен Дж. Педагогическое тестирование: Проблемы, заблуждения, перспективы / Пер. с англ. – М.: “Когито-Центр”, 1999. – 144с.
8. Хаджирадева С.К. Підготовка державних службовців до професійно-мовленнєвої комунікації: концептуальні засади й стратегія модернізації технологій: Автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.03. – К., 2006. – 37с.

Савчак І.В.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ КАК УСЛОВИЕ ПРОФЕССИОНАЛИЗМА БУДУЩЕГО МЕНЕДЖЕРА ТУРИЗМА

В статье анализируются современные взгляды на формирование профессиональной коммуникативной компетентности будущего менеджера туризма в условиях глобализации.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, профессиональная коммуникативная компетентность, профессиональная деятельность.

Savchak I.V.

THE IMPROVEMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AS CONDITION OF PROFESSIONALISM OF FUTURE MANAGER OF TOURISM

In the article the present-date ideas on forming of professional communicative competence of future manager of tourism in global conditions is analyzed.

Key words: communicative competence, professional communicative competence, professional activity.